

گفتمان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در امور مهاجرین و اتباع خارجی

غلامحسین بلندیان^۱

مهدی کامکار^۲

تقی بختیاری^۳

دریافت مقاله: ۱۸/ ۱۳۹۵/۰۲

پذیرش مقاله: ۲۱/ ۱۳۹۵/۰۴

چکیده

مهاجرت یکی از موضوعات مبتلا به جامعه بشری بوده و و همواره فرصت ها و تهدیداتی برای کشورهای مهاجر فرست و مهاجر پذیر ایجاد نموده است. این پدیده در طول تاریخ تداوم داشته و رهبران و نخبگان هر جامعه تعیین کننده سیاست های مهاجرتی آن جامعه و کشور می باشند، این مقاله در صدد بررسی اندیشه ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر ولایت فقیه (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در امور مهاجرین می باشد.

این تحقیق از نوع کاربردی و توسعه ای بوده و روش انجام آن آمیخته می باشد. ابزار گرد آوری داده ها در بخش اسنادی فیش برداری و در بخش میدانی پرسشنامه محقق ساخته است ، که روایی آن از طریق مشاوره با اساتید و صاحب نظران موضوع و پایایی آن بوسیله آلفای کرونباخ (۰/۹۰) تامین گردید. جامعه آماری آن تعداد ۲۸ نفر از خبرگان که به صورت تصادفی هدفمند انتخاب شدند. جهت استخراج داده ها از روش تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان و جهت اعتبار سنجی و وزن دهی مولفه ها و شاخص ها از نظر خبرگان استفاده شد.

نتایج تحقیق نشان داد که الگوی مهاجرین مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه دارای ۹ بعد ۱۴ مولفه و ۴۶ شاخص می باشد. که پس از ارائه الگوی بدست آمده به جامعه خبرگی تحقیق جهت تایید برداشت های محقق و وزن دهی شاخص ها، ۴ شاخص که عبارتند از: افشای برنامه های دشمن، اعطای بورس تحصیلی داخل و خارج به جانبازان و خانواده شهدا و آزادگان ، نشان دادن سختی زندگی مهاجرین در دیگر کشورها و هجرت در راه خدا و گسترش اسلام تایید نشد.

واژگان کلیدی: مهاجرت، گفتمان، ولایت فقیه، تابعیت، آواره، پناهنده

۱- استاد یار ، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تهران

۲- استادیار مطالعات امنیت ملی دانشگاه عالی دفاع ملی

۳- دانش آموخته دکتری مطالعات دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی (نویسنده مسئول)

مقدمه

اگرچه سابقه مهاجرت انسان در جستجوی غذا به روزگاران کهن از تاریخ بشر بازمی‌گردد، ولی مهاجرت‌های بین‌المللی پدیده‌ای نسبتاً جدید به شمار می‌رود، زیرا تنها در اوایل قرن بیستم بود که سیستم صدور گذرنامه و روادید جهت تنظیم جریان مسافرت‌های برون‌مرزی در کشورها ابداع شد و عمومیت یافت. که البته حجم این جریان با توجه به رویدادهای جهانی، دچار نوسان می‌شود. طبق برآورد‌ها در سال ۱۹۶۵، ۷۵ میلیون نفر در کشورهایی غیر از زادگاهشان زندگی می‌کرده‌اند. این رقم کمتر از ۳ درصد جمعیت جهان بود و در حال حاضر نسبت مهاجرت به میزان جمعیت جهان نسبت به آن دوران اندکی افزایش یافته است (فلیپ و جوناس، ۱۳۸۶: ۱).

کشور ایران نیز از این قاعده مستثنا نبوده و در طول تاریخ همواره افرادی از ایران با اهداف مختلف به دیگر کشورها و همچنین افرادی از دیگر کشورها به ایران مهاجرت داشته‌اند. که بویژه پس از پیروزی انقلاب و با توجه به شرایط منطقه و کشورهای همسایه این روند شدت بیشتری به خود گرفت. و ایران را به یکی از مهاجرپذیرترین کشورهای دنیا تبدیل کرد. که از جمله دلایل آن می‌توان به رویکرد جدید انقلاب اسلامی ایران نسبت به مسلمانان و مستضعفین و دیدگاه ولایت فقیه در این زمینه اشاره کرد همانگونه که اشاره شد.

مهاجرت پدیده‌ای است که امروزه اغلب کشورها با آن مواجه‌اند و از آن تأثیر می‌پذیرند. این پدیده از دیرباز مورد توجه حکومتها بوده است، اثرات و پیامدهای مهاجرت محدود به افراد یا دوره زمانی خاصی نیست، بلکه در بلندمدت بر زندگی فردی و اجتماعی سایه می‌افکند. در ایجاد مهاجرت ممکن است از یک طرف شرایط نامناسب اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در بعضی از مناطق یا جوامع موثر باشد. از طرف دیگر شرایط مطلوب‌تر در مناطق یا کشورهای دیگر می‌تواند موجبات مهاجرت را فراهم نماید. اما مهاجرت به هر علتی که باشد، تمام جامعه را درگیر می‌کند. این درگیر بودن الزاماً بد نیست و در بسیاری از موارد نه تنها افراد بلکه کشورها نیز از آن سود می‌برند (لطفعلی پور، ۱۳۸۹: ۱)، با ظهور انقلاب اسلامی ایران با هدایت و رهبری حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)

رویکرد جدیدی نسبت به بحث مهاجرت پدیدار گردید که این رویکرد بخوبی در این سخن حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) روشن می‌باشد که می‌فرمایند: "در مقدمه‌ی قانون اساسی ما دفاع از مسلمانان و محرومان به صراحت ذکر شده است؛ ما دفاع از مسلمانها و دفاع از ملت‌های مظلوم را جزو سیاستهای اصولی خودمان می‌دانیم و از آن عدول نمی‌کنیم" (حضرت امام خامنه‌ای: ۱۳۸۳/۵/۲۵).

لذا مسئله اصلی در این تحقیق تحلیل گفتمان ولایت فقیه شامل: اندیشه‌ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر ولایت فقیه در امور مهاجرین می باشد.

انجام این تحقیق باعث ایجاد اجماع و بهره گیری از خرد جمعی، کمک به پایه های نظری موضوع تحقیق، ارائه الگوی نظری مدون، زمینه سازی برای هماهنگی بیشتر و جلوگیری از موازی کاری و زمینه سازی برای بکارگیری و پیاده سازی الگوی نظری ارائه شده مبتنی بر داده‌های اسلامی و بومی و برگرفته از مفاهیم مدیریتی در امور مهاجرین می باشد.

و عدم انجام آن نیز ممکن است موجب کاستی در استفاده بیشتر از دانش ضمنی و صریح مدیران عالی، توسعه نیافتن ادبیات بومی در امور مهاجرین و نبود الگوی راهبردی عملی مدون در امور مهاجرین با توجه به گفتمان ولایت فقیه می شود. این پژوهش به سوالات ذیل می پردازد که سوال اصلی آن عبارت است از:

تبیین گفتمان الهی ولایت فقیه، و همچنین تعیین اهم ابعاد، مولفه ها و شاخص ها و روابط بین آنها در امور مهاجرین می باشد.

و سوالات فرعی تحقیق عبارتند از:

- گفتمان الهی ولایت فقیه در اداره امور مهاجرین خارجی چیست؟

- اهم ابعاد، مولفه ها، شاخص ها و روابط بین آنها در امور مهاجرین براساس گفتمان الهی ولایت فقیه کدامند؟

مبانی نظری

ادبیات تحقیق در سه بخش پیشنهادی، مفهومی، شناسی و گفتمان ولایت فقیه در امور مهاجرین در دو بخش مجزا مربوط به گفتمان حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و گفتمان حضرت امام خامنه‌ای ارائه می گردد.

پیشینه تحقیق

ردیف	نام و نام خانودگی	موضوع	سال انجام	نتیجه
۱	رضا خلیلی	مهاجرت نخبگان در عصر اطلاعات بازاندهی در فرصتها ، تهدیدها و راهکارها	۱۳۸۰	پدیده مهاجرت نخبگان (فرارمغزها) در ارتباط با دو شیوه توسعه صنعت گرای و اطلاعات گرای از جهت فرصتها ، تهدیدها و راهکارها متفاوت است.
۲	امیر نادری	بررسی وضعیت مهاجرت جوانان	۱۳۸۱	۱- جستجوی شرایط و زندگی بهتر در شهرهای بزرگ؛ ۲- پیدا کردن شغل مناسب؛ ۳- وجود امکان تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر؛ ۴- وجود امکانات رفاهی و بهداشتی در شهرهای بزرگ و ...
۳	فیروز، طاهر پور	مطالعه مقایسه‌ای پایه‌های فردی، شناختی و انگیزشی پیشداوری نسبت به مهاجران افغان	۱۳۸۳	نتایج حاصل از مقایسه داده‌های بدست آمده از دو گروه مورد مطالعه یعنی گروه دارای تماس مستقیم با مهاجران و گروه فاقد تماس با آنها نشان از وجود نوعی پیشداوری داشت.
۴	مجتبی، اصلاتی مقدم	بررسی روند مهاجرت داخلی در جمهوری اسلامی ایران طی سه دهه اخیر و تاثیر آن بر امنیت ملی	۱۳۸۴	مهاجرت می‌تواند در راستای دستیابی به هدف‌های فرهنگی نظیر کار بهتر ، کسب درآمد بیشتر ، برخورداری از تحصیلات تکمیلی و عالی در شهرها ، بهره مند شدن از امکانات رفاهی تفریحی شهرهای بزرگ صورت پذیرد
۵	تقی ، بختیار	مشکلات موجود در روند کنترل اتباع خارجه	۱۳۸۸	نتایج نشان داد که مهمترین مشکلات: نبود سیستم های کارآمد ، عدم ارتباط بانک های اطلاعات ، کمبود نیروی انسانی متخصص ، ضعف در آموزش نیروها و ... می باشد
۶	احمد، لطفیان	آسیب شناسی جمعیت شناختی در سیاست گذاریهای مهاجرتی ایران	۱۳۸۹	نسبت های جنسی بالا، سطح باروری بالاتر از جمعیت بومی، ساختار سنی جوان، جمعیت درحال افزایش نسل دوم مهاجران، تمرکز جغرافیایی
۷	امیرمحمد، امیری	بررسی تطبیقی سیاست های مهاجرت (به داخل) در چند نمونه از کشور میزبان	۱۳۹۰	ژاپن ، امارات متحده عربی و عربستان سعودی اصرار بر حفظ سیستم بسیار محدود خود، و جمهوری کره و روسیه در حال استقرار نظام مهاجرتی منعطف می باشند.

جمع بندی پیشینه

اگر چه پژوهش های بررسی شده دارای حوزه مطالعات مشترک بوده و هر کدام به یکی از ابعاد یا مشکلات امور مهاجرین پرداخته اند و به طور غیر مستقیم در ادبیات این پژوهش تاثیر گذار می باشد ، اما هیچکدام مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه و با توجه به اصول اسلامی به دنبال ارائه دیدگاه

جدیدی در امور مهاجرین نبوده اند.

مفهوم شناسی

— تابعیت رابطه ای است سیاسی، معنوی و حقوقی که فردی یا چیزی را به دولتی مرتبط می سازد، به طوری که حقوق و تکالیف اصلی وی از همین رابطه ناشی می شود، مثل تابعیت هر کس نسبت به دولت متبوع و تابعیت کشتی و هواپیما. (معاونت آموزش ناجا، ۱۳۸۹: ۵۰).

تابعیت اصطلاحی حقوقی است که در یک صد سال اخیر در فارسی بکار گرفته شده، در حقوق فرانسه معادل آن ناسیونالیته است که ترجمه آن ملیت می شود. ناسیونالیته مشتق از ناسیون به معنی ملت است و ناسیون در ابتدا برای مشخص کردن افراد بومی که در سرزمینی متولد شده و مقیم بوده و زندگی می کردند بکار می رفته و مهاجرین به آن سرزمین را در بر نمی گرفته است. تابعیت همواره یکی از موضوعات اصلی حقوق بین الملل خصوصی بوده که بواسطه آن دولتها اتباع خود را از دیگران متمایز نموده اند (احتشام نیا، ۱۳۸۴: ۱۳).

تابعیت بر دو نوع است: اول تابعیت اصلی- و آن وقتی است که تابعیت با تولد شخص شروع می شود، و در طول زندگی شخص ادامه دارد و فقط با شرایط و عوامل و جهات خاص ممکن است، تغییر پیدا کند. حصول تابعیت اصلی با سیستم خاک یا سیستم خون است. دوم تابعیت اکتسابی - مواردی از تابعیت را که شخص در حیات خود یا با فاصله ای بعد از تولد به دست می آورد. تابعیت اکتسابی در اثر ازدواج و یا در اثر اقامت و غیر آن به دست می آید (احتشام نیا، ۱۳۸۴: ۱۴).

- تبعه خارجی کسی است که تابع دولت دیگر است و ایرانی نیست (و یا تابعیت ندارد). (دارایی، ۱۳۸۶: ۱۰). اتباع خارجی: کسانی هستند که بنا به ضرورت غیر قابل اجتناب مرزهای سرزمینهایی را پشت سر می گذارند، و به سرزمینهای دیگری وارد می شوند (احتشام نیا، ۱۳۸۴: ۱۲).

طبق ماده ۱۸۰ از قانون برنامه پنج ساله سوم توسعه کشور اتباع خارجی افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند و متقاضی ورود به جمهوری اسلامی ایران هستند. که به چهار دسته: پناهنده، آواره، مهاجر، و دارای گذرنامه تقسیم می شوند. (قانون برنامه سوم توسعه کشور) و منظور از مهاجرین که در طول این تحقیق به آن اشاره می شود، هر چهار دسته متقاضیان ورود به جمهوری اسلامی ایران یعنی: پناهنده، آواره، مهاجر و دارای گذرنامه می باشد.

و منظور از امور مهاجرین مجموعه تصمیمات، اقدامات و فعالیت های کلان و راهبردی است، که از بدو پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان این تحقیق، برای اداره امور مهاجرین کشور توسط مسئولان حوزه فوق به انجام رسیده است، و دانش ضمنی و تلویحی یا دانش صریح و آشکار را در این زمینه توسعه داده است.

– **گفتمان ولایت فقیه**، گفتمان غالب جمهوری اسلامی ایران است که بر پایه اندیشه، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر ولایت فقیه (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)) شکل گرفته است، و ریشه در آموزه های دینی و اسلام ناب محمدی (ص) دارد، و بر اساس اصل پیشرفته ولایت فقیه در تصمیم گیری ها و اداره امور کشور، در امور مهاجرین برای مسئولان و کارگزاران نظام هدایت گر بوده و تصمیم ها و انجام فعالیت ها را در همه سطوح، همسو، هماهنگ و هم افزا می نماید.

– **گفتمان ولایت فقیه در امور مهاجرین**

گفتمان دینی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در امور مهاجرین

مهاجران الی الله دو گونه بهره مندی پیش رو دارند: نخست، پای نهادن به سرزمین های فراخ و آکنده از موقعیتهای مطلوب طبیعی و نیز فرصتهای زیست کریمانه. دیگر، پاداش پروردگار در صورت مرگ در مسیر هجرت و در بستر دشوار کوچیدن از وطن: «وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَ سَعَةً وَ مَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثُمَّ يَدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا» (نساء: ۱۰۰). و هر که در راه خدا هجرت کند، در زمین اقامتگاههای فراوان و گشایشها خواهد یافت، و هر کس [برای] مهاجرت در راه خدا و پیامبر او از خانه اش بیرون آید، سپس مرگش فرارسد، پاداش او قطعاً بر خداست و خدا آمرزنده مهربان است. وَ مَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثُمَّ يَدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ. بار الها! ما را مهاجرالی الله و رسوله فرارده و به فنا برسان (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۹۰-۹۱).

از همه هجرتها [مهمتر] هجرت از خودبینی و راه افتادن از این انانیت نفس و هجرت از خود به خداست. هجرت رسول اکرم، از مکه به مدینه برای این بود که به بشر راه هجرت را، این هجرت از خود به خدا را نشان بدهد. تعلیمات انبیاء برای همین هجرت است که مازظلمات، از تاریکیها، از خود خواهیها، از نفسانیتها، هجرت کنیم به سوی خدا و پشت کنیم به خودمان و به آمال شیطانی خودمان (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۵۹).

امام خمینی (رحمت الله علیه) در تفسیر آیه شریفه «وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مِهْجَرًا...» می‌افزاید: ممکن است [معنای] آیه شریفه این باشد که کسی که از این بیت نفس خارج شد، «مهاجراً الی الله و رسوله»، رو آورد به خدا و رسول و... و برسد تا آنجایی که «ادرکه الموت» حالا یا «ادرکه الموت»، یعنی آن موت اختیاری که از برای اولیای خدا هست که از همه آمال خودشان دست برمی‌دارند و فانی می‌شوند در حق تعالی، یا اینکه در این مهاجرتی که ادراک موت بشود، همان موت معهود، بنابراین احتمال اول، دیگر اجری جز اینکه خدا به او بدهد، اجردیگری رانمی‌خواهد. اصلاً برای او دیگر آمال و آرزویی نیست. فقط خدا را می‌خواهد. (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۵۹-۶۰).

اگر آن هجرت حاصل بشود و مهاجر الی الله و رسول، انسان بشود، آن وقت تمام اعمالی که به جا می‌آورد اعمالی است که روحانی است؛ اعمالی است الهی ... جنگش الهی است ... کسبش الهی است (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۶۰-۶۱).

هجرت امام خمینی به فرانسه، یک هجرت بزرگ و تأثیرگذار بر سرنوشت اسلام و ایران بوده است که خود امام این هجرت را اینگونه روایت می‌کنند: ما بنایمان بر این بود که از کویت بعد از دو - سه روزی که با آقایان ملاقات می‌کنیم برویم به سوریه، و آنجا یک اقامت طولانی بکنیم. لکن خداوند تقدیر کرده بود که باید راه، چیز دیگر باشد. و ما نمی‌دانستیم که این تقدیر به کجا منتهی می‌شود. از آنجا برگشتیم به بصره؛ و از آنجا هم به بغداد ما را بردند. و من ملاحظه کردم که ما اگر هر جا برویم از این دول اسلامی همین مطلب است. به همین جهت تصمیم گرفتیم، که ما می‌رویم به فرانسه. در عین حالی که مایل نبودم از دول اسلامی خارج بشوم لکن خداوند تقدیر کرده بود که مسائل در آنجا به طور وسیع در همه جای دنیا پخش بشود؛ و خبرنگارها از اطراف عالم هجوم کردند که گاهی روزی چندین مصاحبه می‌شد. و ما هم مسائل ایران را در آنجا روشن کردیم، به طوری که بسیاری از ابهاماتی که به واسطه تبلیغات سوئی که از طرف اجانب شده بود، در آنجا رفع شد (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۲۲۷). و در آنجا البته بهتر شد؛ یعنی اگر در لبنان بودیم یا در سوریه بودیم، حالا باز آنجا بودیم و شما هم اینجاو شاه هم آنجا. لکن این سفر یک سفر با برکتی بود. در عین حالی که در یک مملکت غیر مُسَلَّم بود (امام خمینی (رحمت الله علیه) ۱۳۸۵: ۳۲۳).

و در هجرت پیامبر (ص) نیز آن روز که حضرت با آن وضع شکست خورده و ناگوار از مکه خارج گردید، افراد عادی، نمی‌توانستند پیش‌بینی کنند که این مهاجرت چه مصالحی به دنبال

خواهد داشت لکن وقتی که به مدینه تشریف بردند معلوم شد که چه نتایجی بر هجرت ایشان مترتب بود و چگونه توانستند اسلام را در مدینه گسترش دهند و یارانی پیدا کنند، و بالاخره با فتح و ظفر به مکه بازگشتند، به آنگونه که بزرگان قریش نزد آن حضرت خاضع شدند و حضرت هم آنان را آزاد ساخت (امام خمینی (رحمت الله علیه) ، ۱۳۸۵: ۴۱۰). هجرت از دارالاسلام به دارالکفر که مستلزم کبایر موبقه شود، حرام و از کبایر است، و کار کردن برای کفار که مستلزم وهن دین مقدس اسلام است، حرام و اجرت در مقابل آن، سحت و مُحَرَّم است. بر علمای اعلام و اولیای امور و سایر طبقات مختلف مسلمان لازم است، از این هجرتها که موجب هتک دولت و ملت اسلام است جلوگیری کنند (امام خمینی (رحمت الله علیه) ، ۱۳۸۵: ۴۹۵-۴۹۴).

امام خمینی (رحمت الله علیه) در سال ۱۳۹۱ هجری قمری، خطاب به احمد حسن البکر، رئیس جمهور عراق، که نسبت به ایرانیان مقیم این کشور اعمال خشونت کرده بود ، آن را محکوم و می نویسد: مصلحت نیست دولت عراق دست به کاری زند که در بین ملتهای آزاد جهان، خصوصاً مسلمین، انعکاس ناروایی داشته باشد. ملت ایران خود را از ملت عراق جدا نمی داند، و در مشکلاتی که برای این مملکت اسلامی پیش آمده در رأس مدافعین و مجاهدین بوده است. به نظر این جانب این عمل، با این شدت و خشونت که مأمورین انجام می دهند، در این سرمای مرگبار، که زنها و اطفال در معرض هلاک هستند، به حیثیات سیاسی و به اقتصاد مملکت صدمه می زند. با توجه به این جهات و جهات دیگر، انتظار می رود که در این امر تجدید نظر شود و مراعات اخوت اسلامی که مورد سفارش اکید خداوند متعال و حضرت رسول اکرم (صل الله علیه و آله) است، بشود (امام خمینی (رحمت الله علیه) ، ۱۳۸۵: ۴۰۳).

شما آقایان هم که در خارج هستید، موظفید که پیوند داشته باشید با برادران ایرانی ، این برادرها برای شما قیام کرده اند؛ یعنی قیام آن ها قیامی است که اختصاص به خودشان ندارد، شما هم شریک آن ها هستید. (امام خمینی (رحمت الله علیه) ، ۱۳۸۵: ۵۷). شما الان که اینجا ایستادید یا نشستید تکلیف دارید؛ یعنی ملت ایران الان یک دینی به عهده ما دارد. شماها باید خدمت کنید به این مملکت؛ خدمتتان به این است که تبلیغ کنید (امام خمینی (رحمت الله علیه) ، ۱۳۸۵: ۲۱۱). اسلام همان طوری که فقط احکامی ظاهری راجع به افراد باشد نیست؛ همین طور همه اسلام عبارت از قیام و نهضت و این ها هم نیست. اسلام خیلی جهات دارد و کسی که بخوهد اسلام را بشناسد، همه جهات آن را اعم از فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی باید بشناسد. و مع الأسف

بعضی از اشخاص یک جهت را در نظر می‌گیرند و آن جهت مبارزه، تظاهرات و امثال ذلک. البته مبارزه با دشمن، مبارزه با فساد، مبارزه با این حکومت‌های فاسد، جزء برنامه‌های دولت اسلامی است و جزء احکام اسلام است، لکن انحصار به این ندارد (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۲۱۸). شماهایی که در اینجا الان هستید، شما اشخاصی هستید که اگر از شماها یک مطلب خیانتی ببینند، عمومیت به ملت ایران می‌دهند. این طوری است [که می‌گویند] دزدند ملت ایران یا مسلمان‌ها این جوری هستند! تحرُّز کنید از این معنی برای اینکه حفظ آبروی خودتان و حفظ آبروی اسلام و حفظ آبروی ملت لازم است (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۲۲۰).

بدبختی این است که ما در خارج هم که می‌رویم، درسی که به ما می‌دهند درس استعماری است، درس ممالک استعماری است؛ دیپلمش هم دیپلم مملکت استعماری است. برای ما یک جور دیگر وضع هست، و برای خودشان یک وضع دیگری (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۴۵). به من گفتند که - حالا امریکا یا انگلستان یا جایی دیگر - این‌ها از خودشان که تحصیل می‌کنند وقتی که بخواهند به آن‌ها دیپلم بدهند بسیار سخت می‌گیرند، مشکل است [اما] ماها آسان است! چرا؟ برای اینکه نمی‌خواهند ما یک آدمی بشویم. (امام (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۴۳۰). حتی آن‌هایی که در خارج هم می‌روند و تحصیل می‌کنند، باز تحصیلی که برای این ممالک طرح می‌شود غیر از تحصیلی است که برای خودشان هست و لهذا اجازه نمی‌دهند که در آنجا فعالیت بکنند، می‌گویند باید بروید در مملکت خودتان (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۱۷۹) جوان‌های ما که خارج می‌روند، این طور نیست که وقتی خارج رفتند هم‌دوش جوان‌های انگلستان و امریکا تحصیل بکنند، و همان‌طور که آن‌ها تحصیل کردند به این‌ها هم همان‌طور آموزش بدهند. آنجا هم آموزش، برای ممالک استعماری؛ پرورش هم، پرورش برای مملکت استعماری و لهذا از پرورششان و از آموزششان امثال «شریف‌امامی»‌ها بیرون می‌آید و امثال «نصیری»‌ها. (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۴۹۱). بله شرقی هستیم به معنای همان «شرقی استعماری» غربی هم هستیم به معنای همان «غربی استعماری» از این باید بیرون برویم. مادامی که این مرض را ما داریم، این مرض نمی‌گذارد یک حال صحتی برای ما پیدا بشود. تربیت یک تربیت صحیح باید بشود. و ما با همه علوم و با همه ترقیات موافقیم، الا آن‌هایی که با اسم ترقی آوردند اینجا، به اسم آزادی آوردند اینجا، برای تباه کردن ما، ما آن‌ش را مخالف هستیم (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۴۶).

در سایه کوشش و به کار انداختن افکار عالیة خود و اعتماد به نفس، احتیاج علمی دانشجویان

عزیز را آن‌گونه برآوردند که از رفتن به خارج مستغنی شوند. و این امری است شدنی و اگر تبلیغات خارجی و داخلی عمال غرب و دلباختگان به غربی‌ها نبود، تا کنون تحقق یافته بود. اکنون وقت آن است که به خود آییم و توطئه‌های استعماری را خنثی کنیم. و جوانان عزیز ما، که سرمایه‌های میهن هستند، باید بدانند که رفتن به غرب و شرق برای آموختن علوم مختلف آنان را از رسیدن به مقصود، که استقلال و آزادی است، بازمی‌دارد، و وابسته‌ترشان خواهد نمود (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۳۳۹). ما باید فکری بکنیم که جوان‌های ما در همین جا خوب تحصیل بکنند و بر فرض احتیاجی به خارج رفتن باشد، به کشورهایی بروند که استعماری نباشد و طمع اینکه ما تحت سلطه آنان باشیم نداشته باشند. و من امیدوارم که به‌زودی وضعی پیش بیاید که نیازی به خارج رفتن نباشد و این بسته به فعالیت شما دارد. واز گوش خودمان بیرون بکنیم که همه‌چیزمان باید از خارج بیاید، و بر فرض که به خاطر احتیاج چیزی را وارد می‌کنیم، فرهنگ و ادبمان چرا از خارج باشد؟ ما دارای ادب و فرهنگ غنی هستیم (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۲۱۸). ما امیدواریم جوانانمان در خود ایران تربیت شوند، برای اینکه در خارج به جوانان ما درس اساسی نمی‌دهند. ان‌شاءالله روزی بیاید که از جاهای دیگر برای تحصیل به ایران بیایند و ما هرگز احتیاجی نداشته باشیم کسی را به خارج بفرستیم. (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳۸۵: ۳۱۶).

جمع‌بندی: با عنایت به اینکه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با نگاهی دینی و در جایگاه رهبری جهان اسلام در خصوص مهاجرت صحبت کرده‌اند و بیشتر صحبت‌های ایشان در خارج از کشور بیان شده است لذا نکاتی بشرح ذیل درخصوص این گفتمان قابل توجه می‌باشد: اولاً معیار حضرت امام در زمینه مهاجرت معیار دینی و اسلامی می‌باشد یعنی هر مهاجرتی در راستای نزدیکی به خدا و خدمت به اسلام و مسلمانان انجام شود مهاجرت خوبی است و همواره بعد رفتن و مهربانی در رفتار با مهاجرین در این گفتمان هویدا می‌باشد؛ ثانیاً چون بیشتر بیانات حضرت امام مربوط به ایام تبعید ایشان در خارج از کشور است، لذا روی صحبت‌های حضرت امام بیشتر متوجه ایرانیان خارج از کشور و دیگر مسلمانان مهاجر است که بدنبال اتحاد و منسجم کردن آنان حول محور مقاومت و مبارزه با استبداد و استکبار صورت گرفته است؛ ثالثاً با توجه به اینکه بیانات حضرت امام از جایگاه رهبری جهان اسلام ایراد شده است به نوعی دارای ارزش فرا مکانی و فرا زمانی می‌باشد به نحوی که این بیانات هم اکنون نیز در خصوص مهاجرین دارای کاربرد و ارزشی می‌باشد.

گفتمان حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در امور مهاجرت

بعد، «والهجرة»: هجرت، البته هجرت هم مراحل دارد. یک روز شاید مراد نبی اکرم از هجرت، تشکیل مدنیت اسلامی بود که لازم بود مردم از حالت زندگی رهایی که اعراب، آن روز در «جزیره العرب» داشتند، خارج شوند و یک مدنیت به وجود آورند. تا وقتی که مردم تابع مدنیت و تجمع و اجتماع به اصطلاح شهری نشوند، نمی‌شود نسخه‌های الهی و اسلامی را روی آنها اجرا کرد و آنها را به جایی رساند. (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۳/۰۶/۰۲).

شاید امروز مصداق این هجرت برای طلاب علوم دینیّه و فضایی محترمی که در حوزه‌ها متمکن و مستقرند، این باشد که برای تبلیغ به اکناف بلاد اسلامی هجرت کنند (همان منبع). البته، این یک امر فردی هم نیست. این، باید در حوزه علمیه قم و به تبع آن در سایر حوزه‌ها، به حرکت و جریان تبدیل شود. این هم هجرت؛ هجرت به جاهایی که احتیاج هست: به شهرها، حوزه‌ها، حوزه‌های بزرگ و حوزه‌های کوچک، و بعد به داخل دستگاه‌های دولتی، داخل ادارات، داخل کارخانه‌ها - آن‌جاها که طلبی و تمایلی هست (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۳/۰۶/۰۲). مطلب بعدی که از واجبات حوزه است، مسأله‌ی هجرت است. هجرت برای تعلیم و تزکیه؛ برای بودن در میان مردم. تعامل با مردم، نکته‌ی بسیار مهمی است. (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۹/۰۷/۱۴).

حج، یک هجرت است. هجرت از خود ماست؛ هجرت از منیت ماست؛ هجرت از طبقه‌بندی‌ها و مرزبندی‌های است که زندگی انسانها را از هم جدا می‌کند و فقیر و غنی، شریف و وضع، بزرگ و کوچک برطبق معیارهای عامیانه مردمی را به هم نزدیک می‌کند و در کنار هم قرار می‌دهد و وجه مشترک همه انسانها، یعنی عبودیت را در همه زنده می‌کند. اصل، این است. ما، در حج باید سعی کنیم عبودیت را در خودمان تقویت کنیم. هجرت الی‌الله کنیم. حج را قبول و مقبول درگاه پروردگار قرار دهیم. چگونه ممکن است حج ما مقبول باشد؟ وقتی که این حج، ما را به خدا نزدیک کند (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۱/۰۲/۱۶).

اگر استعدادها موجود بخوبی پرورش یابند، آینده علمی کشور از استحکام لازم برخوردار خواهد شد و عقب ماندگی‌های علمی و تاریخی جبران می‌شود. فرار مغزها با مهاجرت نخبگان متفاوت است، مهاجرت برخی نخبگان برای استفاده از امکانات علمی دیگر کشورها نگران کننده نیست چرا که در نهایت به بازگشت به کشور و ارتقای سطح علمی جامعه منجر می‌شود. اما آنچه مذموم است فرار مغزها و از یاد بردن مسئولیتی است که هر فرد ایرانی، در روند پیشرفت و

ارتقاء میهن خود برعهده دارد (امام خامنه ای: ۱۳۸۰/۰۹/۰۸). آن کسانی که کشور را فراموش می‌کنند، مصالح کشور و مصالح ملت خودشان یعنی خانواده خودشان را پشت گوش می‌اندازند و فقط برای پر کردن جیب خودشان راه می‌افتند و بیرون می‌روند، البته این‌ها از نظر عقل محکوم‌اند؛ نه محکوم قضایی، هیچ قانونی وجود ندارد که این کار را محکوم کند؛ اما وجدان و عقل بشری و وجدان ملی، یک چنین عملی را محکوم می‌کند (امام خامنه ای: ۱۳۹۵/۶/۲۵). تلاش بیگانگان برای ربودن استعداد های انسانی و ثروتهای حقیقی دیگر کشورها بعد بسیار منفی خروج برخی نخبگان از کشور را تشکیل می‌دهد. ضمن آنکه اگر جوان هوشمندی صرفاً برای زندگی راحتتر در خارج میهن خود را رها کند، این مسئله نیز نامطلوب است. (امام خامنه ای: ۱۳۸۱/۰۷/۰۳). هدف باید این باشد که انسان برای کشور خودش، برای مردم خودش، برای خانواده خودش، برای آن سرزمینی که او را در خود نشانده، بارور کرده و ثمربخش کرده، برای نسل فعلی و نسل های آینده مفید واقع شود، هدف باید این باشد. این هدف هرطور که فراهم شود، ایرادی ندارد (امام خامنه ای: ۱۳۹۵/۶/۲۵). برخی از دوستان گفتند که اسلام افراد را به طلب علم تحریض کرده و باید طلب علم کرد. هر جای دنیا که علمی وجود دارد و می‌توان از آن استفاده کرد و برای رفتن ما محذوری وجود ندارد، باید رفت و علم را برای ملت و کشوری که متعلق به آن هستیم به دست آورد. با برنامه‌ریزی منظمی بروند معلومات را یاد بگیرند و برگردند. این‌ها کارهایی است که باید صورت گیرد (همان). نخبگان کشور نباید احساس کنند امکان ارتقاء و تعالی علمی از آنان سلب شده است بهمین منظور دستگاههای ذیربط باید برای سفر مطالعاتی اینگونه افراد به خارج برنامه‌ریزی منظمی انجام دهند (امام خامنه ای: ۱۳۸۱/۰۷/۰۳). مشکلی که از حدود ۱۵۰ سال پیش و از ابتدای ورود علم جدید به کشور، گریبانگیر جامعه شده است معضل ترجمه و تفکر ترجمه‌ای است چرا که براساس این نگرش، جرأت ایجاد فضای جدید علمی از جامعه سلب می‌شود و به علت رواج اندیشه ترجمه‌ای در میان نخبگان فرهنگ، اخلاق و عقاید سیاسی بیگانگان نیز وارد کشوری می‌شود. (همان منبع).

ایرانی‌ها پایه‌گذاران بسیاری از علوم بوده‌اند و غربی‌ها علوم فراوانی را از ما آموخته‌اند اما متأسفانه بر اثربلیغات بی‌وقفه غربیها، امروز باور عمومی به توانایی و استعداد ایرانی‌کم‌رنگ شده است در حالیکه می‌توان با همت نخبگان کشور و برپایی جنبش نرم‌افزاری کاری کرد که پنجاه سال دیگر ایران از لحاظ علمی بار دیگر سرآمد شود و غرب باز هم به علم و دانش این سرزمین

نیازمند گردد. نباید فراموش کرد که قله‌های علمی امروز جهان، برای کسب این جایگاه سختی‌های فراوانی تحمل کرده‌اند. ژرف‌اندیشی در علم و ساختن علمی کشور مسؤلیت‌سنگینی است که همه نخبگان در تمامی رشته‌ها باید آن را بسیار جدی بگیرند. موفقیت‌های این عزیزان جرأت و جسارت علمی قشر جوان ایران را به جهانیان ثابت کرد (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۱/۰۷/۰۳). فرهنگ بی‌دینی و اصالت مادیات ربطی به پیشرفت علوم غربی ندارد. و پیشرفت علمی غرب، هیچگاه به معنای برتری فرهنگی آنان نبوده است. فرهنگ اسلامی می‌تواند پیشرفت همه جانبه را برای یک کشور به ارمغان بیاورد (همان منبع).

باید با حل مشکلات موجود از این سرمایه‌های گرانقدر برای پیشرفت کشور استفاده کرد (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۹/۰۹/۱۹). ببینید این حرکت به سمت مهاجرت به خارج از کشور، اولاً همه‌ی انواعش بد نیست، که من بارها گفته‌ام، گریختن و فرار از جبهه نیست. فرار از جبهه بد است؛ کشور شما در حال یک تحرک، یک چالش عظیم و یک اقدام بزرگ برای جلو رفتن و پیش رفتن است؛ مثل یک جبهه‌ی جنگ. گریختن از این جبهه بد است؛ اما آمدن کنار برای یاد گرفتن بیشتر و آماده شدن بیشتر، این بد نیست. (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۵/۰۶/۲۵). اینکه گفته شود برای سالم ماندن ناچاریم برویم؛ نخیر، بنده این را قبول ندارم. سالم ماندن یعنی چه؟ شما خیال کرده‌اید که در خارج از کشور به مهاجران کشورهای دیگر چندان بهایی داده می‌شود؟ شما فکر می‌کنید در هر کشوری از این کشورها ارزش و شخصیت و شرف شما را به عنوان یک جوان ایرانی رعایت خواهند کرد؟ انسان در خانه خودش بماند، برای خانواده خودش مفید باشد، سخت تلاش کند، همه همت خودش را به کار گیرد، یک مقدار هم زندگی‌اش پایین‌تر باشد، این برای یک انسان باوجدان به مراتب خرسندکننده‌تر و شادمان‌کننده‌تر است تا اینکه به یک کشور دیگر برود و به میهن و خانه خودش و به خاکی که او را پرورش داده و این استعداد و معلومات را به او داده است، پشت کند و در خانه بیگانه، با منت و با اخم و تخم کار کند، برای اینکه یک مقدار بیشتر به او پول می‌دهند. هجرت اسلامی این نیست؛ این مسؤلیت و وظیفه رفتن به جایی است که انسان می‌خواهد زندگی شخصی خودش را یک مقدار بهتر کند. من به هیچ وجه به این کار معتقد نیستم. البته من حق را به جوان‌های بااستعداد خودمان می‌دهم. آن‌ها حق دارند انتظار داشته باشند و مسئولان باید برای این‌ها کار کنند. البته اگر انسان برای افزایش معلومات به خارج از کشور برود و برگردد، یا تحقیقی بکند و برگردد، این فرار نیست و اشکالی ندارد؛ (امام خامنه‌ای)

ای: ۱۳۷۹/۱۲/۲۲). فرار مغزها ابعاد گوناگونی دارد. یک بُعد بسیار زشت و بد آن این است که بیگانگانی می‌خواهند بیایند از ثروت ملی انسانی یک کشور سوء استفاده کنند. بُعد دیگری هم وجود دارد که البته به این بدی نیست؛ اما آن هم فی‌نفسه خوب نیست. آن این است که جوان نخبه‌ای احساس کند که در محیط خارج از کشور، زندگی به او راحت‌تر و خوش‌تر می‌گذرد و دغدغه‌اش کمتر است؛ شغل بهتری پیدا می‌کند و امکانات تحصیلی بهتری دارد. بنابراین، اینجا را رها کند و برود. این هم بُعدی از ابعاد نامطلوب این کار است (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱). راه علاج نیز همان چیزی است که من هم به شما گفتم، هم به مسئولان دولتی همیشه گفته‌ام - و این کار باید بشود و خواهد شد - باید دستگاه علمی کشور به بدنه صنعتی کشور وصل شود. در این صورت، هم دستگاه علمی به جریان خواهد افتاد - یعنی علمش با عمل توأم خواهد شد - و هم دستگاه‌های صنعتی کشور متطور و متحول خواهند شد؛ اما این کار نشده است. این فقط ریاست جمهوری است؛ یعنی باید در نهاد ریاست جمهوری دفتری ایجاد کرد و کار آن دفتر فقط این باشد که دانشگاه‌ها را به صورت ستادی - نه به صورت میدانی و اجرایی - به دستگاه‌های صنعتی متصل کند. این کار قطعاً خواهد شد و باید بشود. علاج، این است. (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۹/۱۲/۲۲). مراقب باشید که در دانشگاه‌ها جوان‌های نخبه‌ما احساس تبعیض نکنند؛ به خصوص در پذیرش دوره‌های علوم تکمیلی، دوره دکتری و در دادن بورس. اگر جوان‌ها احساس کنند که نخبگی آن‌ها در اینجا به دردشان نمی‌خورد، اثرات ویرانگری دارد، که مواردی از این مسئله را من اطلاع دارم و می‌دانم (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۴/۱۰/۱۳). بعد، رفع نیازهای پژوهشی آن‌هاست که در برنامه‌ی بنیاد نخبگان هم هست... در این صورت، نخبگان تشویق می‌شوند و راه جلوگیری از مهاجرت یا فرار آن‌ها هم، یا هرچه که اسمش را می‌گذارید فقط با این روش امکان پذیر است؛ چون آن‌ها لازم است که در اینجا دل‌گرم شوند (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۴/۱۰/۱۳). بعد، رفع نیازهای شخصی‌شان در این صورت، نخبگان تشویق می‌شوند و راه جلوگیری از مهاجرت یا فرار آن‌ها هم، یا هرچه که اسمش را می‌گذارید. فقط با این روش امکان‌پذیر است؛ چون آن‌ها لازم است که در اینجا دل‌گرم شوند. البته یک بخشی از این کار هم به دانشگاه‌ها ارتباط پیدا می‌کند (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۴/۱۰/۱۳). دائم می‌گویند رفتند و نیامدند؛ یا رفتند و آمدند، که یک مقدار هم بزرگ‌نمایی می‌شود (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۴/۱۰/۱۳). وقتی این جوان در اینجا میدان کار پیدا می‌کند و استعدادش شکوفا می‌شود، احتیاج پیدا نمی‌کند که به بیرون از این مرزها سرک بکشد؛ او دلش

می‌خواهد کار کند. ما در اینجا باید میدان را باز کنیم که این جوان احساس کند که این استعداد را می‌تواند به فعلیت تبدیل کند (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۵/۳/۲۹). این‌ها هم این‌طور نیست که نخبه‌ها باشند؛ نه، ممکن است در بین آن‌ها چهار تا نخبه هم باشند، چهل تا غیر نخبه هم هستند. تصور نشود حالا این‌هایی که پا می‌شوند و بیرون می‌روند، همه نخبه‌های ما هستند که یکی یکی بیرون می‌روند (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۵/۶/۲۵). پا می‌شوند می‌روند و دچار مشکلات هم می‌شوند. کسانی که می‌روند، غالباً با یک استقبال خوب و قدردانی‌ای مواجه نمی‌شوند. اگر حقیقتاً هم نخبه باشند، آن مراکز این‌ها را در حد توانشان می‌فهرند، استفاده خودشان را می‌کنند و بعد پرتاب می‌کنند دور؛ و هیچ تعهدی نسبت به آن‌ها ندارند (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۵/۶/۲۵). در اجرای اصلاحات حفظ ساختار قانون اساسی و منشأ بودن اسلام برای قوانین و ساختارها و گزینش‌ها باید به طور دقیق مورد توجه قرار گیرد. طبق قانون اساسی، اسلامیت بر همه اصول حاکم است و باید در اصلاحات رعایت شود. با هرگونه تندروی باید مقابله شود و اجازه داده نشود خارجی‌ها و غربی‌ها در این کار دخالت کنند (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۹/۴/۱۹). اگر امکان جذب سرمایه‌های خارجی در کشور فراهم می‌شود، به معنای حقیقی کلمه منافع ملت و هویت ملی را در نظر بگیرد و مصالح کشور را قربانی نکند. این‌طور نباشد که یک جهت را مورد توجه قرار دهیم و جهات دیگر را فراموش کنیم. جذب سرمایه‌های خارجی باید به شکلی باشد که اقتصاد کشور از آن سود ببرد، نه زیان. (امام خامنه‌ای: ۱۳۸۰/۴/۱۰). استکبار وقتی وارد کشوری شد و بر آن کشور مسلط گردید، هویت ملی آن ملت را انکار می‌کند. منابع آن کشور را غارت می‌کند، در امور سیاسی آن کشور دخالت می‌کند؛ اما همه این‌ها فرع انکار هویت آن ملت است. استکبار، اول هم که وارد می‌شود نمی‌گوید من می‌آیم تا هویت ملی شما مردم را انکار کنم؛ این‌طور که نمی‌آید؛ به بهانه‌های مختلف وارد می‌شود. وقتی وارد شد، آن چیزی را که هدف می‌گیرد، هویت ملی است. یعنی فرهنگ، اعتقادات، دین، اراده، استقلال، حکومت، اقتصاد، و همه چیز را از آن ملت سلب می‌کند و در مشت خود می‌گیرد (امام خامنه‌ای: ۱۳۷۸/۸/۱۰).

گمرک جمهوری اسلامی، اولین منزل و دروازه‌ی ورودی برای خارجی‌هاست و در همین منزل اول، ادب و امانت و میهمان‌نوازی و حدود مسلمانی ما را می‌سنجند و امیدوارم تلاش شود تا کار، با مقررات آسان و در کمال سلامت و سهولت و اتقان و استحکام و بدون هیچ‌گونه فشار غیرقانونی و ناشی از سلیقه‌ی شخصی انجام بگیرد؛ به طوری که منافع ملت از این طریق مورد

خطر و تهدید قرار نگیرد. (امام خامنه ای: ۱۳۶۸/۰۷/۰۵).

جمع‌بندی: با نگاهی اجمالی به بیانات مقام معظم رهبری در زمینه مهاجرت کاملاً مشخص است که ضمن توجه به بعد معنوی و اسلامی مهاجرت و بدلیل هجمه زیاد نظام سلطه به مسلمانان و بویژه به جمهوری اسلامی ایران در طی سه دهه گذشت این گفتمان بیشتر جنبه کاربردی داشته و همواره اصطلاحاتی همچون فرار مغزها، مهاجرت نخبگان، فراگیری علم، خدمت به کشور و ملت خود، فرار از جبهه، امکان ارتقاء و پیشرفت نخبگان در داخل کشور، موفقیت نخبگان جوان، راه اندازی جنبش نرم افزاری به کمک نخبگان جوان و تلاش جهت منصل کردن بدنه علمی کشور به صنعت کشور، ربودن ثروت و سرمایه انسانی دیگر کشورها و... جهت بیداری جوانان و نخبگان کشور که گرفتار کشورهای اسنعماری نگردند، و همچنین خطاب به مسئولین کشور جهت برنامه ریزی برای تربیت صحیح نخبگان در داخل و در صورت نیاز اعزام آنان به کشورهای غیر استعماری برای طی دوره های آموزشی و برگشت آنان به کشور جهت کمک به جنبش نرم افزاری و تولید علم در داخل حکایت دارد. هر چند که مقام معظم رهبری در گفتمان خود در زمینه مهاجرت به شفافیت بیان کرده اند که رفنم به کشورهای دیگر جهت طی دوره های آموزشی و پیدا کردن آمادگی لازم برای خدمت به کشور و ملت خود مهاجرت خوبی است، اما رفتن و فرواموش کردن ملت و کشور خود جهت رفاه شخصی بیشتر و تنها گذاشتن ملت و کشور خود در این شرایط خاص امر پسمدیده ای نیست.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی توسعه ای می باشد و روش انجام آن آمیخته است. ابزار گرد آوری داده ها در بخش اسنادی فیش برداری و در بخش میدانی پرسشنامه محقق ساخته بوده است، که روایی آن از طریق مشاوره با اساتید و صاحب نظران موضوع و پایایی آن بوسیله آلفای کرونباخ (۰.۹۰٪) تامین گردید. جامعه آماری آن تعداد ۲۸ نفر از خبرگان که به صورت تصادفی هدفمند انتخاب شدند. جهت استخراج داده ها از روش تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان و جهت اعتبار سنجی و وزن دهی مولفه ها و زیر مولفه ها از نظر خبرگان استفاده شد.

تجزیه و تحلیل

پس از انجام تحلیل گفتمان از گفتمان ولایت فقیه شامل: برداشت از اصل متن، تعیین جهت گیری های متن، انجام تحلیل های توجیهی از متن و همچنین تعیین گزاره، مفهوم و مقوله

نهایتاً نتیجه نهائی از این فرآیند به شرح جدول ذیل ارائه می گردد:

جدول ۱- جمع بندی تحلیل گفتمان بیانات ولایت فقیه

موضوع	رتبه	مفهوم	گزاره
موضوع	دکترین	وحدت امت اسلامی	تلاش جهت متحد کردن جهان اسلام
			تلاش مردم ایران برای متحد کردن جهان اسلام
			مبارزه با حکوت های استبدادی
			توسعه اخوت در بین مسلمانان
			اتحاد ایرانیان در داخل و خارج
			مردمی نبودن حکومت پهلوی
	دکترین	استقلال کشور (و مسلمانان)	تلاش برای اجرائی کردن قانون اساسی و اسلامیت و ممانعت از دخالت بیگانگان در کشور
			در جذب سرمایه های خارجی باید منافع ملت و کشور رعایت گردد
			در جذب سرمایه های خارجی باید اقتصاد کشور از آن سود ببرد
			استکبار پس از ورود به یک کشور و تسلط پیدا کردن هویت ملی آن را انکار می کند
			استکبار با بهانه های مختلف وارد می شود و سپس هویت ملی را هدف قرار می دهد
			دفاع از اسلام و ایران توسط ایرانیان در خارج هر ایرانی باید یک مبلغ باشد
اهداف	آگاهی اسلامی آنان	تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء	از مهمترین وظایف طلاب حوزه های دینی هجرت برای تبلیغ است
		تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء	هجرت طلاب و روحانیون به اقصی نقاط برای تبلیغ مهمتر از ماندن در حوزه است
		تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء	نیاز شهرها و روستاها به حضور طلاب و روحانیون برای ارشاد
		تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء	هجرت برای تبلیغ باید در حوزه ها و در بین روحانیت یک فرهنگ شود
		تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء	

موضوع	مقوله	مفهوم	گزاره	
سیاست ها	رفع تبعیض و برقراری عدالت	مدیریت حوزه باید این فرهنگ را ایجاد کنند و از خودشان کار را شروع کنند	هجرت طلاب و روحانیون به حوزه های دیگری داخل دستگاه دولت و کارخانه ها و هرکجا طلبی هست	
			هتک اسلام و دولت اسلامی حرام است	
			تلاش جهت آموزش دانشجویان در داخل	
			جلوگیری از اعزام دانشجو به کشورهای استعماری	
			سطحی بودن آموزش در خارج	
			مدرک گرایی و عدم توجه به عمل	
			عدم بکارگیری خارجی ها در کشور محل تحصیل	
			استعماری بودن آموزشها در خارج	
			تربیت انسانهای غیر متعهد	
			نباید جوانان نخبه احساس تبعیض کنند	
	اگر جوانان نخبه احساس کنند که نخبگی به دردشان نمی خورد و برانگیز خواهد بود.			
	هجرت از سرزمین های ظالم به سرزمین های امن	هجرت برای ایجاد جامعه مدنی	لزومه اجرایی کردن دین اسلام تشکیل جامعه مدنی است	
			هجرت از مکان های پراکنده به شهر های اسلامی	
			هجرت مقدم بر جهاد	
			هتک اسلام و دولت اسلامی حرام است	
	تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد با هدف توسعه و کیفی (نهضت نرم افزاری)	عدم شیفتگی یا پذیرش فرهنگ استعماری	تلاش برای سالم و غیر استعماری کردن آموزشها	
			ما مخالف استعمار زدگی هستیم نه علوم و پیشرفت	
			تبلیغات غربی ها جهت جلوگیری از استقلال کشور	
مایوس کردن جوانان از آموزش در داخل				
تقویت ارزشهای اسلامی و ملی و برجسته کردن آنها			تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد با هدف توسعه و کیفی (نهضت نرم افزاری)	تلاش برای سالم و غیر استعماری کردن آموزشها
				ما مخالف استعمار زدگی هستیم نه علوم و پیشرفت
تربیت انسانهای غیر متعهد	تلاش برای سالم و غیر استعماری کردن آموزشها	تلاش برای سالم و غیر استعماری کردن آموزشها		
		ما مخالف استعمار زدگی هستیم نه علوم و پیشرفت		
تبلیغات غربی ها جهت جلوگیری از استقلال کشور	مایوس کردن جوانان از آموزش در داخل	تبلیغات غربی ها جهت جلوگیری از استقلال کشور		
		مایوس کردن جوانان از آموزش در داخل		

موضوع	مقاله	مفهوم	گزاره
		مادی و معنوی از آنان.	آموزش در غرب کشور را از استقلال بازمی دارد.
			اعزام دانشجویان به کشورهای غیر استعماری
			آموزش دانشجویان در داخل کشور
			جلوگیری از ورود فرهنگ خارجی
			باید به نحوی آموزش دهیم که دیگران برای آموزش به ایران بیایند
			پیشرفت کشور و جبران عقب ماندگی آن با پرورش استعدادها
			مهاجرت نخبگان سبب ارتقای سطح علمی کشور می شود
			فرار مغزها و از یاد بردن مسئولیت در قبال ارتقاء میهن مذموم است
			فرار مغزها فقط برای رفاه و آسایش بیشتر مذموم است
			مهاجرت برای تکامل علمی و خدمت بهتر به کشور امر پسندیده ای است
			ریوده شدن توسط بیگانگان و فراموش کردن وطن جهت زندگی راحتتر نامطلوب است
			در مهاجرت باید هدف خدمت به کشور و ملت و نسل های فعلی و آینده باشد
			مهاجرت برای کسب علم و ارتقاء ملت و کشور خود
			فراهم کردن زمینه تحصیل نخبگان در خارج و برگشت آنان
			منظم دستگاه های ذیربط برای سفر مطالعاتی نخبگان به خارج
			اجرای سفر مطالعاتی نخبگان به خارج توسط دستگاه های ذیربط
			روح فرهنگ، اخلاق و عقاید سیاسی بیگان از طریق ترجمه
			کمرنگ شدن باور عمومی به توانایی و استعداد ایرانی
			برپایی جنبش نرم افزاری با همت نخبگان
			برای رسیدن به قله های علمی جهان استعدادها و نخبگان باید تلاش زیاد کنند
			ساختن علمی کشور مسئولیت سنگینی است که همه جوانان و نخبگان در رشته های مختلف باید آنرا جدی بگیرند

موضوع	مقوله	مفهوم	گزاره
			با موفقیت جوانان ایران در المپیادهاجرات و جسارت علمی کشور به جهان ثابت شد
			اقتباس علمی نیازی به تبعیت فرهنگی ندارد.
			پیشرفت علمی غرب حاصل تلاش آنان است نه برتری فرهنگی آنان
			فرهنگ اسلامی می تواند پیشرفت همه جانبه را برای کشور به ارمغان آورد.
			تلاش برای حل مشکلات نخبگان و استفاده از آنان برای پیشرفت کشور
			مهاجرت نخبگان بد نیست فرار از جبهه بد است.
			مهاجرت نخبگان برای یادگیری بیشتر و آماده شدن بد است.
			استفاده ابزاری از نخبگان در کشورهای غربی
			هدف باید یادگیری و ارائه خدمت به ملت و کشور خود باشد نه دیگران
			مهاجرت نخبگان به هر کشوری به معنی سالم ماندن نیست
			کار در کشور خود با دستمزد پایین تر بهتر است
			کار در کشورهای دیگر با اخم و تخم برای پول بیشتر پسندیده نیست
			هجرت برای بهتر کردن زندگی شخصی هجرت اسلامی نیست
			مسئولان باید برای جوانان با استعداد کار کنند
			رفتن برای تحصیل یا تحقیق اشکالی ندارد ولی ترک وطن قابل قبول نیست
			ربودن استعدادهای انسانی و ثروت حقیقی دیگر کشورها بد و ناپسنداست.
			سوء استفاده بیگانگان از ثروت ملی انسانی کشورهای دیگر بد است
			کشورهای غربی فقط با دادن پول دیگرکشورها را از سرمایه های انسانی خود محروم می کنند.

موضوع	مقاله	مفهوم	گزاره	
هدایت	هجرت در راه خدا، پیامبر (ص) و حجت او.	هجرت در راه خدا، پیامبر (ص) و حجت او.	هجرت برای رفاه و آسایش شخصی پسندیده نیست	
			رفع نیازهای پژوهشی نخبگان جهت کار در داخل	
			رفع نیازهای شخصی نخبگان جهت کار در داخل	
			دانشگاه ها باید برای نخبگان برنامه ریزی داشته باشند.	
			بزرگنمایی دشمن در خصوص مهاجرت نخبگان	
			میدان دادن به جوانان تا استعدادشان در داخل به فعلیت برسد.	
			بزرگنمایی دشمن در خصوص مهاجرت نخبگان	
			عدم استقبال از مهاجرین نخبه در کشورهای غربی	
	هدایت	هجرت در راه خدا، پیامبر (ص) و حجت او.	هجرت در راه خدا، پیامبر (ص) و حجت او.	داشتن اجر دنیوی و اخروی
				هجرت از خود به خدا
				هجرت معنوی، مهمترین هجرت است
				هجرت از بیت نفس به خدا
				دوری جستن از مادیات
				فانی شدن در حق تعالی
				انجام اعمال روحانی و الهی
				نقش عبادات و هجرت الهی
				تقدیر الهی
				توکل به خداوند
				قضا و قدر الهی
				داشتن سفر با برکت
باعث توسعه و گسترش اسلام				
موجب موفقیت در هجرت الهی				
هجرت از خودپرستی به خدا پرستی				
تقویت عبودیت در خود و نزدیکی به خدا				
ترک گناهان و نزدیکی به خداوند				
غرق شدن در دریای فضل و رحمت الهی و ح.د را دریافتن				
کنار گذاشتن مادیات و ارزشهای مادی برای رسیدن به نفس ملکوتی				

موضوع	مقوله	مفهوم	گزاره
		وجود زمینه های مناسب جهت پیشرفت علمی در فرهنگ اسلامی .	هجرت حقیقی به خداسبب بازشدن ابواب برکات می شود.
			هجرت حقیقی به خداسبب بازشدن ابواب برکات می شود.
			جامع بودن دین اسلام
			نیاز به شناخت ابعاد مختلف اسلام
			عدم تک بعدی نگاه کردن به اسلام
			مبارزه یک وجه اسلام است
	سازماندهی	تلاش جهت کاربردی کردن علوم در دانشگاه ها	راه علاج عقب ماندگی کشور برقراری ارتباط بین علم و عمل است
			سبب کاربردی شدن علم و تحول در صنعت خواهد شد.
			کاربردی کردن علوم فقط کار ریاست جمهوری است
			در نهاد ریاست جمهوری دفتری ارتباط دانشگاه ها با صنعت ایجاد گردد.
			پیشرفت صنعتی کشور خوب بوده است
			پیشرفت صنعتی کشور نسبت به ۲۰ سالی که وارد شده ایم خوب است نه نسبت به کشورهای صنعتی غربی
هماهنگی	اعتقادات مشترک منجر به هماهنگی در عمل می شود .	با ۱۲ سال کارپیشرفت صنعتی کشور خوب بوده و نباید خیلی توقع رابالابد	
		ورود ریاست جمهوری و رهبری بدلیل اهمیت موضوع	
		هجرت به میان مردم برای تعلیم و تزکیه	
		رفتن طلاب به طرف نیاز های جامعه و مردم	
		نیاز شدید به حضور طلاب در جاجای کشور در حال حاضر	
		ارتباط و تعامل طلاب با مردم مهم و دارای برکات عظیم است .	
پایبندی به قانون و اجرای آن .	رعایت ادب ، امانت و مهمان نوازی .	حفظ منافع ملت و تسهیل در خدمات	
		گمرک اولین منزل ورودی است و براساس برخورد ما حدود مسلمانی سنجیده می شود.	
		مسلمانان باید تابع قانون و مقررات باشند	
۶ ۳۱۳۰۳۱۳۰۳		تعمیم تخلف یک نفر به همه مسلمانان	
		دفاع از آبروری مسلمانان واجب است	

موضوع	مؤلفه	مفهوم	گزاره
	نظارت و ارزیابی	میدان دادن به جوانان و نخبگان	میدان دادن به جوانان تا استعدادشان در داخل به فعلیت برسد.
		خود کنترلی از طریق اعتقاد به معیارهای ارزشی اسلام	هتک اسلام و دولت اسلامی حرام است
			جلوگیری از هجرتی که موجب هتک اسلام است

(منبع: تهیه و تنظیم توسط محقق)

در مرحله بعد داده های استخراج شده با توجه به ۹ بعد مدیریتی و در قالب ۹ جدول که هر جدول شامل: بعد، مؤلفه و شاخص می باشد تنظیم گردید. که جهت اعتبارسنجی مؤلفه ها و شاخص ها و همچنین صحت برداشت های محقق و وزن دهی زیر مؤلفه ها به صورت پرسشنامه به جامعه خبرگی تحقیق ارجاع و داده های حاصل از طریق معادلات ساختاری مورد تحلیل قرار گرفت که نتایج آن بشرح ذیل ارائه می گردد:

جدول ۲- اصول مهاجرت

بارعاملی	دکترین	بعد
۰/۸۰	۱) وحدت مسلمانان و استقلال آنان	۱) اصول

جدول ۳- تحلیل آماری بعد اهداف

بارعاملی	زیر مؤلفه (شاخص)	بارعاملی	مؤلفه ها	بعد
۰/۹۷	۱) توسعه علمی کشور	۰/۸۱	۲) تعلیم و تربیت مسلمانان و ارتقاء آگاهی اسلامی آنان	۲) اهداف
۰/۸۶	۲) رشد و تعالی مسلمانان			
۰/۵۶	۳) توسعه و تمدن سازی اسلامی			

جدول ۴- تحلیل آماری بعد سیاست ها

بار عاملی	زیر مولفه ها (شاخص ها)	بار عاملی	مؤلفه	بعد
۰/۹۳	۴) در پذیرش نخبگان در مراکز دانشگاهی داخل	۰/۷۲	۳) رفع تبعیض و برقراری عدالت	سیاست ها
۰/۸۵	۵) در جذب و بکارگیری نخبگان			
۰/۷۷	۶) در دادن بورسیه و اعزام نخبگان به خارج از کشور			
۰/۵۳	۷) اگر مورد ستم کفار قرار گرفتید مهاجرت کنید.	۰/۸۸	۴) هجرت از سرزمین های ظالم به سرزمین های امن	
۰/۸۹	۸) پناه دادن به مسلمانان مهاجر از ظلم و ستم			
۰/۹۶	۹) پناه دادن به مستضعفین مهاجر از ظلم و ستم			
عدم تایید	۱۰) افشای برنامه های دشمن	۰/۶۴	۵) تقویت ارزشهای اسلامی و ملی و برجسته کردن آنها	
۰/۹۴	۱۱) تقویت ارزشهای اسلامی و برجسته کردن آنها			
۰/۹۴	۱۲) تقویت ارزشهای ملی و برجسته کردن آنها			

جدول ۵- تحلیل آماری بعد برنامه ریزی

بارهای عاملی	زیر مولفه (شاخص)	بارهای عاملی	مولفه	بعد
۰/۸۵	۱۳) زمینه سازی برای مشارکت نخبگان در مجامع علمی و پژوهشی بین المللی و برتر جهان	۰/۷۳	۶) تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد با هدف	برنامه ریزی
۰/۸۵	۱۴) اجازه جذب دانشجویان			

	خارجی در دانشگاه‌ها		توسعه کمی و کیفی (نهضت نرم افزاری)	
۰/۹۶	۱۵) فراهم کردن زمینه حضور اساتید و دانشجویان داوطلب همکاری با این شعب دانشگاهی			
عدم تایید	۱۶) اعطاء بورس تحصیلی داخل و خارج به ایثارگران ، جانبازان و خانواده شهدا و آزادگان			
۰/۹۱	۱۷) ایجاد فرصتهای مناسب با توجه به تخصص و توانمندیهای نخبگان و اولویت های کشور			
۰/۹۱	۱۸) افزایش سهم مشارکت انجمن های علمی و نخبگان و دانشمندان در مدیریت کشور			

جدول ۶- تحلیل آماری بعد هدایت

بارهای عاملی	زیر مولفه (شاخص)	بارهای عاملی	مولفه‌ها	بعد
۰/۸۳	۱۹) یافتن جایگاه امن	۰/۹۲	۷) هجرت در راه خدا، پیامبر و حجت او	بعد هدایت
۰/۹۴	۲۰) گسترش در توسعه روزی و مال			
۰/۸۹	۲۱) پاداش و اجر معنوی و اخروی			
۰/۹۱	۲۲) فراهم کردن بستر آموزش بهتر برای جوانان	۰/۷۵	۸) وجود زمینه های مناسب جهت پیشرفت علمی در فرهنگ اسلامی	
۰/۹۱	۲۳) آگاهی بخشی فرهنگی و آموزش برتریهای فرهنگ اسلامی نسبت به دیگر فرهنگ ها			
عدم تایید	۲۴) نشان دادن سختی زندگی مهاجرین در دیگر کشورها			

جدول ۷- تحلیل آماری بعد سازماندهی

بارهای عاملی	زیر مولفه (شاخص)	بارهای عاملی	مولفه‌ها	بعد
۰/۷۹	۲۵) تقویت آموزش های فنی.	۰/۵۴	۹) تلاش جهت کاربردی کردن علوم در دانشگاه ها	۶) سازماندهی
۰/۷۷	۲۶) تلاش جهت اعتبار بخشی آموزش ها در عرصه عمل .			
۰/۷۶	۲۷) فراهم کردن زمینه همکاری و اعتماد بخش صنعتی به دانشگاهها			
۰/۸۱	۲۸) حمایت و پشتیبانی از طرح های بومی و صنعت بومی.			

جدول ۸- تحلیل آماری بعد هماهنگی

بارهای عاملی	زیر مولفه (شاخص)	بارهای عاملی	مولفه ها	بعد
۰/۸۷	۲۹) در راه خدا، هجرت کنید.	۰/۴۶	۱۰) اعتقاد مشترک منجر به هماهنگی در عمل می شود.	۷) هماهنگی
۰/۹۴	۳۰) در راه پیامبر (ص) ، هجرت کنید.			
۰/۸۸	۳۱) در راه حجت خدا (ولایت فقیه) هجرت کنید.			
۰/۸۷	۳۲) آموزش کارکنان سازمان های ذی ربط بر اساس موازین اسلامی(فلسفه دینی مهاجرت) و فرهنگ ایرانی.	۰/۸۳	۱۱) رعایت ادب ، امانت و مهمان نوازی	
۰/۹۵	۳۳) برخورد خوب و مودبانه با اتباع خارجی در کشور.			
۰/۹۶	۳۴) رعایت حقوق اتباع خارجی در کشور.			

جدول ۹- تحلیل آماری بعد پیاده سازی و اجرا

بارهای عاملی	زیر مولفه ها (شاخص ها)	بارهای عاملی	مؤلفه ها	بعد
۰/۹۲	۳۵) فراگیری قانون	۰/۹۱	۱۲) پایبندی به قانون و اجرای آن	۸) پیاده سازی و اجرا
۰/۹۶	۳۶) احترام به قانون			
۰/۹۶	۳۷) احترام به حقوق دیگران			
۰/۷۱	۳۸) فراهم کردن زمینه آموزش جوانان در داخل و خارج	۰/۸۸	۱۳) میدان دادن به جوانان و نخبگان و ممانعت از ربودن آنان توسط بیگانگان	
۰/۸۸	۳۹) بکارگیری جوانان و ارزش دادن به نیروهای جوان			
۰/۸۴	۴۰) فراهم کردن زمینه های همدلی و وحدت در بین جوانان			
۰/۸۱	۴۱) تقویت اعتقادات مذهبی در جوانان			

جدول ۱۰- تحلیل آماری بعد نظارت و ارزیابی

بارهای عاملی	زیر مولفه ها (شاخص ها)	بارهای عاملی	مؤلفه ها	بعد
عدم تایید	۴۲) هجرت در راه خدا و گسترش اسلام	۰/۸۸	۱۴) خود کنترلی از طریق اعتقاد به معیارهای ارزشی اسلام .	۹) نظارت و ارزیابی
۰/۸۷	۴۳) حفظ تقوا و پرهیزگاری و دل نبستن به زندگی مادی .			
۰/۹۸	۴۴) پایبندی به اعتقادات دینی و احسان و نیکوکاری به مردم .			
۰/۹۵	۴۵) توکل به خدا و تقدیر الهی و صبر و استقامت پیشه کردن.			
۰/۹۳	۴۶) شناخت حجت خدا (ولی فقیه) و اقرار به امامت او کردن.			

(منبع: تهیه و تنظیم توسط محقق)

نتیجه گیری

باتوجه به اینکه این مقاله در صدد بررسی گفتمان ولایت فقیه در زمینه مهاجرت بوده است ، لذا پس از جمع آوری داده ها در بخش اسنادی و انجام تحلیل گفتمان از داده ها مذکور، نتیجه نهائی استخراج شده از گفتمان ولایت فقیه در امور مهاجرین در قالب یک مدل که دارای ۹ بعد ۱۴ مولفه و ۴۶ شاخص بوده است ارائه گردید که پس از اعتبار سنجی داده ها و تعیین بار عاملی هر شاخص از طریق خبرگان از ۴۶ زیر مولفه ۴ زیر مولفه از سوی خبرگان تایید نگردید. که عبارتند از: "افشای برنامه های دشمن" از بعد سیاست ها، "اعطای بورس تحصیلی داخلی و خارجی به ایثارگران ، جانبازان و خانواده شهدا و آزادگان" از بعد برنامه ریزی ، "نشان دادن سختی زندگی مهاجرین در دیگر کشورها" از بعد هدایت و "هجرت در راه خدا و گسترش اسلام" از بعد نظارت و ارزیابی ، اما ۴۲ زیر شاخص دیگر تایید گردیده است. که در قالب ۹ بعد مدیریت شامل ۳ بعد نظری شامل اصول مهاجرت از دیدگاه ولایت فقیه با عنوان: "اتحاد مسلمانان و استقلال آنها" بعنوان بعد بالادست که دارای نقش هدایتگری بقیه ابعاد می باشد و بعد اهداف و سیاست ها می باشد؛ همچنین این مدل دارای ۶ بعد اجرائی شامل: برنامه ریزی ، هدایت ، سازماندهی ، هماهنگی ، پیاده سازی و اجرا و نظارت و ارزیابی بشرح جدول های ترسیمی فوق می باشد.

پیشنهادهای

جمهوری اسلامی برای رسیدن به اهداف خود در اداره امور مهاجرین مبتنی بر دیدگاه ولایت فقیه باید در راستای اجرائی کردن گفتمان جامع ولایت فقیه بدست آمده از منابع تحقیق که پوشش دهنده همه جانبه امور مهاجرین می باشد تلاش نماید، که جهت انجام این کار ملاحظاتی بشرح ذیل وجود دارد.

- ۱- نیاز به تعلیم و تربیت افراد جامعه اسلامی مبتنی بر ارزشهای اسلامی جهت فراهم نمودن نیروی انسانی متعهد با هدف توسعه کیفی (جنبش نرم افزاری) و محقق کردن زمینه های مناسب جهت پیشرفت علمی در جامعه اسلامی .
- ۲- نیاز به برقراری عدالت و رفع تبعیض در جامعه اسلامی .

- ۳- نیاز به کاربردی کردن علوم در دانشگاه ها و مراکز آموزشی و میدان دادن به جوانان جهت کاهش مهاجرت و وابستگی به کشورهای استعماری.
- ۴- نیاز به بازنگری اهداف جمهوری اسلامی ایران در امور مهاجرین مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه.
- ۵- نیاز به بازنگری در سیاست های مهاجرتی جمهوری اسلامی ایران در امور مهاجرین مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه .
- ۶- نیاز به بازنگری قوانین در امور مهاجرین جهت به روز کردن قوانین متناسب با گفتمان الهی ولایت فقیه.
- ۷- نیاز به تلاش جهت تقویت ارزشهای اسلامی و ملی در جامعه و بویژه در بین قشر جوان جهت ایجاد هماهنگی ، رعایت ادب و خودکنترلی بیشتر.

فهرست منابع

- منابع فارسی

- قرآن کریم
- امام خمینی (رحمتا... علیه)، سید روح الله، (۱۳۸۵)، صحیفه حضرت امام (رحمتا... علیه) (جلد: ۲، ۴، ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۸، ۱۹)، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمتا... علیه)، چاپ و نشر عروج، چاپ چهارم. بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی).
- دیدار با کارکنان گمرک جمهوری اسلامی ایران: ۱۳۶۸/۰۷/۰۵
- دیدار با دانشجویان و دانش‌آموزان، ۱۳۸۷/۸/۱۲
- دیدار با مدیران صنایع و بازرگانی، ۱۳۸۰/۱۰/۴
- دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۴/۱۹
- دیدار با نخبگان جوان، ۱۳۸۵/۶/۲۵
- دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۴/۱۰/۱۳
- دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۸۵/۳/۲۹
- دیدار با دانشجویان دانشگاه امیرکبیر، ۱۳۸۹/۱۲/۲۲
- دیدار جمعی از دانشجویان برگزیده المپیادهای جهانی و داخلی ۱۳۸۰/۰۹/۰۸
- دیدار با جمعی از برگزیدگان المپیادها و ممتازان آزمون‌های سراسری، ۱۳۸۱/۷/۳
- دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی با رهبر انقلاب ۱۳۷۹/۰۹/۱۹
- بیانات در جمع اساتید، فضلا و طلاب حوزه علمیه قم در مدرسه فیضیه ۱۳۷۹/۰۷/۱۴
- بیانات در دیدار کارگزاران حج ۱۳۷۱/۰۲/۱۶
- بیانات در آغاز درس خارج فقه: ۱۳۷۳/۰۶/۰۲
- بیانات در دیدار با جمعی از مسئولان وزارت امور خارجه ۱۳۸۳/۵/۲۵
- اصلانی مقدم، مجتبی، (۱۳۸۴)، بررسی روند مهاجرت داخلی در جمهوری اسلامی ایران طی سه دهه اخیر و تاثیر آن بر امنیت ملی، تهران: نشر دانشگاه عالی دفاع ملی، رساله دکتری.
- احتشام نیا، محمد، (۱۳۸۴)، تابعیت و امور اقامتی، تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- بختیاری، تقی، (۱۳۸۸)، بررسی روش‌های کنترل اتباع خارجی، تهران: چاپ دانشگاه

علوم انتظامی .

- دارابی ، لطف الله ، (۱۳۸۶) ، اتباع خارجه ، تهران : انتشارات دانشگاه علوم انتظامی .

- طاهرپور ، فیروز ، (۱۳۸۳) ، مطالعه مقایسه‌ای پایه های فردی، شناختی و انگیزشی
پیشداوری نسبت به مهاجران افغان ، تهران : دانشگاه تهران .

- لطفیان ، احمد ، (۱۳۸۹) ، آسیب شناسی جمعیت شناختی در سیاست گذاریهای

مهاجرتی ایران ، ، مشهد : نیروی انتظامی،مجموعه مقالات اولین همایش ملی مهاجرت و
نظم و امنیت .

- لطفعلی پور زینب و لطفعلی پور محمدرضا ، (۱۳۸۹) ، بررسی تحلیلی مسئله مهاجرت،

دلایل و پیامدهای اقتصادی آن ، ارائه شده به اولین همایش ملی مهاجرت و نظم و امنیت .

- معاونت آموزش ناجا ، (۱۳۸۹) ، مجموعه دروس تخصصی اطلاعات (۲) ، چاپ معاونت
آموزش ناجا .

- مارتین ، فیلیپ و ویگرن جوناس ، (۱۳۸۶) ، مهاجرت بین المللی ، رویارویی با چالش‌ها

، ترجمه ابوالقاسم ناظمی ، تهران: دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

- نادری ، امیر ، (۱۳۸۱) ، بررسی وضعیت مهاجرت جوانان ، تهران : پژوهش و تحقیق

سازمان ملی جوانان ، ناشر : موسسه فرهنگی اهل قلم.